

Miran Fišer*

PRISPEVEK K ZGODOVINI OBMOČNEGA ZDRUŽENJA VETERANOV VOJNE ZA SLOVENIJO ORMOŽ

Prispevek govori o nastanku Območnega združenja veteranov vojne za Ormož, njegovem sodelovanju s sosednjimi združenji, z ormoškimi in okoliškimi ustanovami ter društvi. Dotakne pa se tudi prireditvev in kulturnih dogodkov, ki jih združenje organizira.

Ključne besede

OZVVS, vojna za Slovenijo, leto 1991, Ormož

Uvod

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Ormož (OZVVS) je stanovska, domoljubna nevladna in neprofitna organizacija, ki združuje udeležence in udeležence priprav na vojno in vojne za Slovenijo 1991 z območja Občin Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž. V OZVVS Ormož negujejo spomin na udeležence in udeležence ter dogodke v času oblikovanja MSNZ 1990, delovanja enot TO, milice, gasilcev in obrambnega sistema Občine Ormož v času vojne 1991. Pri svojem delu skrbijo za socialno statusne zadeve udeleženk in udeležencev vojne, ohranjamo spomin na obdobje 1990/91 in sodelujejo s sorodnimi organizacijami in društvi, ki negujejo domoljubje in imajo pozitiven odnos do braniteljev Slovenije.

Pregled več kot deset let dela OZVVS je obsežna in odgovorna naloga, saj gre za organizacijo, ki je sestavljena iz velikega števila manjših koščkov, in do slehernega smo na poseben način odgovorni. Najprej gre za organizacijo, v katero je vključenih več kot dvesto članov s pisano paleto interesov, hotenj in pričakovanj. Potem je tukaj stanovska narava OZVVS z vsemi pogledi in ocenami o smiselnosti in upravičenosti uporabe TO in obrambnih struktur v nekdanji državi in subjektivnimi in emocionalno okrepljenimi pogledi na osebno vlogo in priznanje za udeležbo v vojni za Slovenijo. Tukaj je tudi vpliv odgovornosti OZVVS do zgodovine, saj so udeleženci dogodkov pogosto edini vir podatkov in brez njih ne bo mogoče sestaviti mozaika in prave slike o vojni. Ob tem se poraja vprašanje, ali je upravičeno pričakovati,

da bo OZVVS edini skrbnik spomina na vojno za Slovenijo.

Morebiti je v pregledu večletnega dela OZVVS mogoče najti odgovore na posamezna vprašanja ali pa vsaj oceniti, ali so v tej organizaciji na pravi poti in ali razpolagajo s potrebnimi potenciali za uresničitev ciljev in nalog, ki so si jih zapisali v svoja pravila. Prav je, da se ozremo v obdobje, kjer so korenine OZVVS – v obrambne priprave pred vojno, oblikovanje vojaških kolektivov in obrambne obveznost državljanov nasploh pred vojno in v njej. Pregledali bomo tudi pobude, ustanovitev in delovanje OZVVS, da bi ocenili skladnost načrtovanih in uresničenih ciljev ter njihov vpliv na krepitev OZVVS.

Nekatere značilnosti obrambnega sistema in njihov vpliv na nastanek OZVVS

Pripadnost članstva Območnemu združenju veteranov vojne za Slovenijo Ormož je povezano s pripadnostjo obrambnim strukturam, v katerih so posamezniki sodelovali v pripravah na vojno do leta 1991 in v vojni za Slovenijo 1991. Pred vojno so Ormožani skladno z Zakonom o SLO in DS sodelovali na različnih področjih: v vojaških enotah (JLA ali Teritorialne obrambe) – kot rezervisti na vpoklic, v milici kot rezervni miličniki, v enotah narodne zaščite, v delovnih organizacijah – pomembnih za obrambo, kot delovni obvezniki, v enotah civilne zaščite, v službi opazovanja in obveščanja ter z dolžnostjo materialnega dajanja.

Dolžnosti s področja obrambe so bile za obveznike pravzaprav velika dodatna obremenitev, saj so usposabljanja potekala v dela prostem času, v sobotah in ob nedeljah ... Pri nekaterih posameznikih so te obveznosti povzročale določeno stopnjo odpora, v glavnem pa so se Ormožani dobro odzivali na obrambne obveznosti, še posebej pripadniki Teritorialne obrambe.

Na območju nekdanje Občine Ormož je vse od 1968. leta, od ustanovitve Teritorialne obrambe, delovalo občinsko vojaško vodstvo in enota TO. Organizacijska struktura Teritorialne obrambe Občine Ormož je bila precej stabilna, v dobrih dvajsetih letih obstoja je doživela le nekaj opaznejših preoblikovanj,

* Miran Fišer, predsednik OZVVS, Sodinci 21 b, 2274 Velika Nedelja.

ki so imela svoje vzroke v vojaško-političnih razmerah v geostrateškem prostoru: zaostrovanja in popuščenja med vojaško-političnima blokoma in odnosi vesil do Jugoslavije. Preoblikovanje Teritorialne obrambe, ki je bilo izvedeno sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja, je dalo enotam TO Občine Ormož nekaj značilnosti, med temi so bile najvidnejše:

- vsem enotam TO na območju Občine Ormož je poveljeval Občinski štab TO iz Ormoža,
- enote TO so bile majhne, lahko oborožene in hitro premične sile – praviloma moči voda,
- prevladujoč je bil krajevni način popolnjevanja enot z rezervisti,
- starost vojaških obveznikov v enoti TO je bila med 30 in 35 leti in precej izenačena,
- mobilizacijska zbirališča enot TO so bila v neposredni bližini kraja bivanja obveznikov,
- usposabljanja ali tako imenovane orožne vaje so bila praviloma v območju prebivanja obveznikov.

Vse to je usodno vplivalo na čvrstost vojaških kolektivov enot TO in je krepilo motivacijo ter izurjenost posameznikov in enot v celoti.

Menim, da je nekaj podobnega veljalo tudi za druge strukture sistema obrambe in zaščite na območju Občine Ormož, ki so delovale za potrebe Teritorialne obrambe Ormož, kakor tudi za dolžnostne enote zaščite in reševanja v Občini Ormož.

Družbene spremembe, ki smo jim bili priča v Sloveniji konec osemdesetih let prejšnjega stoletja, so prinesle radikalne spremembe na obrambnem področju. Pripadniki Teritorialne obrambe in drugih delov obrambnega sistema v Občini Ormož so na poseben način občutili organizacijske spremembe, ki so se zgodile tik pred vojno. Leta 1990 so Ormožani opravili v okviru OŠTO Ormož še zadnje priprave na vojno, v tem času pa so že tekli procesi preoblikovanja Teritorialne obrambe. Akcija enot JLA pri razorožitvi Teritorialne obrambe in drža najodgovornejših v OŠTO pri predaji orožja v skladišča JLA, sta zagotovo le še pospešili procese preoblikovanja. Ne glede na uspehe, ki so bili doseženi v obdobju delovanja manevrske strukture narodne zaščite tudi na območju odgovornosti OŠTO Ormož, se je v drugi polovici leta 1990 zgodila nova »regionalizacija«. Območje odgovornosti nekdanjega štaba TO občine Ormož je prešlo iz Podravja v Pomurje. Zato so Ormožanom v vojni poveljevali iz 73. ObmŠTO, ki je imel sedež v Ljutomeru. Ob vseh težavah in kratkem času za oblikovanje nova poveljniška struktura ni uspela vzpostaviti pristnih odnosov in potrebnega zaupanja s pripadniki enot TO z območja Občine Ormož. Vsaj v odločilnih dneh

vojne ne! Prav tako so imeli pripadniki enot TO z območja Občine Ormož občutek zapostavljenosti tudi v času po vojni, saj je štab iz Ljutomera zelo skoparil s pohvalami in z odlikovanji za Ormožane, kar je bilo v grobem nasprotju s prispevkom pripadnikov enot TO iz Ormoža v spopadih na območju občine Ormož. Ker se tudi v letih po vojni odnos vodstva TO iz Ljutomera do pripadnikov TO z območja Občine Ormož ni bistveno spremenil, je dozorevala želja in potreba po območni organiziranosti združenja veteranov, ki je leta 1994 že delovalo na pokrajinski ravni v Mariboru, kamor so se Ormožani želeli organizacijsko priključiti.

Pobuda za oblikovanje OZVVS v Ormožu

Pobuda za ustanovitev Območnega odbora združenja veteranov vojne za Slovenijo Ormož je izvirala iz hotenja in potreb udeležencev vojne po povezovanju in vplivu na vrednotenje dosežkov v vojni. Ob tem pa je bil spomin na to, da so v Ormožu ostali brez Občinskega štaba TO tik pred vojno, še zelo živ in boleč. Vzpodbudo za oblikovanje območnega združenja je dalo predsedstvo Pokrajinskega odbora ZVVS za vzhodno Štajersko iz Maribora, leta 1994. V pokrajinskem odboru ZVVS so iz Ormoža delovali Miran Fišer, Bojan Rajh in Mirko Novak. Za pripravo ustanovnega zbora veteranov v Ormožu je bil oblikovan iniciativni odbor, ki ga je vodil Miran Fišer, ob njem pa so delali še Marta Peršak, Bojan Rajh, Mirko Novak, Marijan Premuš, Ivan Kuharič in Danilo Siviloti. Iniciativni odbor je delal od oblikovanja v septembru 1994 do ustanovnega zbora veteranov, 23. junija 1996 v Ormožu.

Ustanovitev OZVVS Ormož

Ustanovni zbor OZVVS Ormož je bil v dvorani PGD Ormož. Udeležilo se ga je 17 ustanovnih članov: Miran Fišer, Mirko Novak, Ivan Kuharič, Bojan Rajh, Ernest Pleh, Ivan Švajgl, Jožek Kosi, Aleksander Štampar, Branko Jovanovič, Jože Trstenjak, Boris Cizerl, Maks Horvat, Franc Hergula, Franc Puklavec, Marjan Premuš, Franc Ploier in Vito Pajek. Ustanovni zbor veteranov je vodilo delovno predsedstvo v sestavi – Bojan Rajh, Ivan Kuharič in Ernest Pleh. Na zboru so soglasno izvolili vodstvo OZVVS Ormož: predsednik Miran Fišer, podpredsednik Aleksander Štampar, tajnik Bojan Rajh in člani odbora: Marko Kočevar, Roman Kralj ter Marijan Premuš. V komisijo za nadzor so bili izvoljeni: predsednik Ivan Kuharič, članica Zdenka Golob in član Boris Cizerl. V častno razsodišče: predsednik Mirko Novak, članica Marta Peršak in član Vito Pajek. OZVVS Ormož ob svoji ustanovitvi ni imela lastnih prostorov, zato je bil prvi naslov OZVVS na Sekretariatu za obrambo v Ormožu, kjer so hranili vso

dokumentacijo odbora in jim nudili potrebno administrativno-tehnično pomoč.

Nekateri poudarki delovanja OZVVS

Ormož

V mandatnem obdobju 2004/07 vodi OZVVS predsedstvo v sestavi: Miran Fišer – predsednik, Franc Hergula – podpredsednik, Bojan Rajh – sekretar, Božo Jaušovec – blagajnik, Boris Vukan – gospodar, člani: Zvonko Meško, Milan Hedžet, Ernest Pleh, Stanko Zamuda, Ivan Lukman, Marko Kočevar, Vinko Štefančič, Franc Grašič, Danilo Korotaj, Branko Žnidarič, nadzorni odbor: Tonček Marčec (predsednik), Boris Kovačič in Stanko Jurkovič (člana); častno razsodišče: Ivo Orešnik (predsednik), Zdenka Golob in Roman Kralj (člana).

V več kot desetletnem delu je OZVVS usmerila svoje delo k uresničevanju ciljev: skrb za članstvo OZVVS, krepitev ugleda ZVVS, krepitev bojevniških tradicij slovenskega naroda in domoljubja, pridobivanje novih članov, po pridobitvi klubskih prostorov v Ormožu tudi v delovanje kluba Veteran, negovanje spomina na dogodke ob pripravah in v vojni na območju občine Ormož

Skladno s cilji dela je v letnih planih dela nastalo veliko težiščnih nalog, ki so jih enakomerno porazdelili v mesečne plane dela. Delo OZVVS se je krepilo z rastjo razpoložljivih finančnih sredstev. Najprej so bili odvisni od izrednih dotacij ZVVS oziroma Pokrajinskega odbora, čez nekaj let so dobili del zbranih sredstev iz članarine, kmalu je Območnemu združenju pripadla celotna zbrana članarina, v naslednjih letih so z Občino Ormož podpisali pogodbo o financiranju delovanja OZVVS in si pridobili stalen vir financiranja. Za izvedbo večjih nalog, predvsem prireditve, so poiskali tudi sponzorje in donatorje. Sodelovali so tudi z organizacijami in društvi, ki so imeli podobne cilje in poglede na posamezne naloge, in s tem racionalizirali porabo finančnih sredstev za pripravo in izvedbo posameznih projektov. Pogosto so tudi sami prijeli za delo in tako zmanjševali stroške.

Za posamezne večje akcije so oblikovali delovne skupine, ki so nalogo samostojno pripravile in izpeljale. Predvsem slednje je pokazalo, kako pomemben je dober stik s članstvom v posameznih okoljih. Seveda se je tudi v OZVVS pojavljalo, da so se organizatorji trudili in vlagali napore z željo – ustreči večini. Pri tem pa jih je občasen slab odziv članstva na dobro pripravljene aktivnosti prizadel.

Skrb za članstvo OZVVS se v veteranski organizaciji kaže na več načinov. Nematerialni učinki skrbi za člane so se kazali skozi različne oblike izkazovanja

časti in negovanja spomina na posameznike. Poskrbeli so, da so s praporom in z govornikom sodelovali ob poslednjem slovesu od umrlih veteranov. Ob dnevu spomina na mrtve pa obiščemo grobove vseh umrlih članov in se poklonimo njihovem spominu s skromno svečko.

ZVVS omogoča izplačilo enkratne materialne pomoči članom, ko se znajdejo v hudi stiski, letno so po trije člani iz OZVVS prejeli takšno pomoč.

Pomoč in svetovanje udeležencem vojne za pridobitev statusa vojnega veterana je med stalnimi nalogami in teče ob vsakodnevnih stikih s člani in z drugimi udeleženci vojne za Slovenijo 1991. Pri tem se zavedajo, da je čas, ko je bilo zelo enostavno urediti statusne zadeve, mimo.

Priznanja in pohvale sodijo med najpogostejše oblike nematerialnega nagrajevanja članov v vseh organizacijah, v ZVVS pa toliko bolj, saj ima korenine v vojaškem okolju. OZVVS Ormož je na začetku svoje člane nagrajevala s priznanji ZVVS, vendar se je izkazalo, da to ni dovolj. Zato so leta 2004 izdelali lasten Pravilnik o priznanjih, da bi lahko nagradili člane, ki so izjemno uspešni na svojem področju dela. Za zasluge pri izgrajevanju in krepitvi OZVVS Ormož, uspešno izpolnjevanje posameznih nalog, prizadevno in dolgoletno delo v Zvezi, zbiranje in ohranjanje zgodovinskega gradiva, uspešno sodelovanje s sorodnimi organizacijami in z društvi na območju Občine Ormož pa tudi širše, OZVVS Ormož podeljuje: zahvalo OZVVS Ormož, priznanje OZVVS Ormož, naziv častni član OZVVS Ormož.

Zahvalo OZVVS Ormož so pripravili kot enostopenjsko priznanje posameznikom, poveljstvom, enotam, organizacijam ali društvom za pomoč pri izgrajevanju in krepitvi OZVVS Ormož ter za dolgoletno delo v organih OZVVS Ormož. Prejemniki zahvale OZVVS Ormož za leto 2006 so Miro Kržišnik, Miklavški oktet, Muzej Ormož, Vladimir Rajh, SD Podgorci – Franc Kovačec in Ivan Kutnjak.

Priznanje OZVVS Ormož so pripravili kot tristopenjsko priznanje (bronasto, srebrno in zlato) posameznikom za zelo uspešno izvedbo posameznih nalog, prizadevno delo v ZVVS, prispevek k uveljavljanju ZVVS v sodelovanju z domoljubnimi organizacijami in društvi na območju Občine Ormož. Priznanja se praviloma podeljujejo po zaporedju sledljivosti, najprej se torej podeli bronasto, nato srebrno in na koncu zlato priznanje. Za leto 2006 so medaljo bronasto priznanje prejeli: 37. VTP / EVOJ VGM, Metod Belšak, Herman Prejac, Marko Kočevar in Zdravko Petek.

Prejemnik srebrnega priznanja OZVVS Ormož za leto 2006 je bil Zvonko Meško.

Naziv častni član OZVVS Ormož podeljujejo kot enostopenjsko priznanje posameznikom, ki so s svojimi dejanji v obrambi Republike Slovenije leta 1991 posebej izkazali zaupanje pripadnikom Teritorialne obrambe, oziroma so se v okviru svojih možnosti posebej zavzemali za uveljavitev statusa veteranov vojne za Slovenijo 1991. leta. Priznanje častni član OZVVS Ormož so prejeli dr. Jože Bešvir, mag. Jurij Ferme, Ivan Kuharič, Stanko Zamuda, Darko Kosi, Jožef Zadravec, Vinko Štefančič, Ivan Švajgl, Bojan Rajh, Miran Fišer in posmrtno Marjan Špacapan, Boris Verbančič, Alojz Jaušovec.

Posebno področje skrbi za člane je delo na interesnem področju, kjer so pripravili vrsto aktivnosti. Med njimi se je najbolj uveljavila strelska dejavnost. Organizirali so strelska tekmovanja z zračno puško pri Sv Tomažu, z MK v Podgorcih in na Presiki. Strelski rezultati so bili vzpodbudni, velik interes pa nas zavezuje k širjenju strelske dejavnosti med veterani. Pripravili so šahovsko srečanje veteranov, vendar jih na tem področju čaka še veliko dela, če želijo uveljaviti šah kot množično dejavnost veteranov.

Rednih oblik rekreacijske dejavnosti veteranov v športnih dvoranah in bazenih kljub več poskusom in čvrsti volji ni uspelo vzpostaviti, izkazalo se je, da je pohodništvo obetavno področje dela. Ob različnih priložnostih so se zbrale manjše skupine veteranov – pohodnikov, ki so redno nabirali kondicijo. Na pohodih pa so se družili in srečevali z ljudmi v svojem kraju ter promovirali OZVVS. Vsa leta se je krepil interes za udeležbo na pohodu v Logarski dolini, ki ga v septembru pripravljajo celjski športni delavci in Slovenska vojska. Pohoda v Logarski dolini so se udeleževali na lastne stroške, v zadnjih letih pa ob podpori 37. VTP iz Maribora.

V veteranskih vrstah je veliko strastnih ribičev, ki so iskali svojo priložnost avgusta na Ptujju na državnem tekmovanju ZVVS ribičev, letos pa so organizirali tekmovanje v ribolovu rib s plovcem tudi na ormoškem ribniku.

Pridobivanje novih članov je stalna naloga. Nalogo, približati OZVVS čim širšemu krogu udeležencev vojne za Slovenijo in jih vključiti v delo OZVVS, so zaupali poveljnikom vodov in drugim posameznikom, ki so opravljali pomembne naloge v času vojne, a se je izkazalo, da je to premalo. Okrepili so neposreden stik s posameznimi udeleženci vojne in jih povabili v svoje vrste. Nova priložnost se je ponudila z začetkom delovanja veteranskega kluba, saj se le ta uveljavlja kot prostor za druženje veteranov in izmenjavo informacij o našem delu. Na ta način so stike z udeleženci vojne dvignili na osebno raven in prenehali komunicirati z veterani le preko pošte.

Krepitev bojvniških tradicij slovenskega naroda in domoljubja

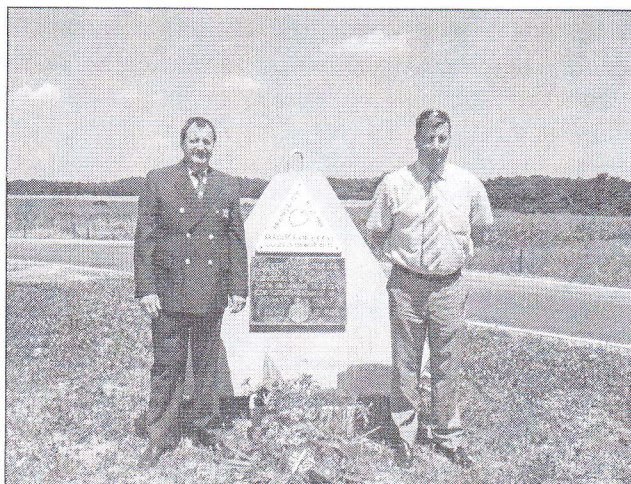
Člani OZVVS sodelujejo z Zgodovinskim društvom Ormož, Društvom generala Maistra za Prlekijo ter muzejema v Ormožu in na Ptujju s ciljem prispevati gradivo o pripravah in poteku vojne na območju Občine Ormož. V sodelovanju z veteranskima organizacijama (ZZB NOV in Policijskim veteranskim društvom SEVER), ZSČ in Slovensko vojsko želijo doseči visoko stopnjo vzajemnega spoštovanja in seznanitve z načinom delovanja, organizacijo enot, v katerih so sodelovali Ormožani, in prispevkom posameznikov k rešitvam na vojaškostrokovnem področju.

Ob odprtju veteranskega kluba so postavili na ogled slovenska vojaška in veteranska odlikovanja, ki so jih Ormožani prejeli za svoje sodelovanje v vojni za Slovenijo. Razstavo so dopolnili z odličji, ki so jih Ormožani prejeli za delo v TO in Slovenski vojski doma in v mirovnih misijah. S posebnim ponosom so priložnostno razstavo pokazali Karlu Erjavcu, ministru za obrambo R Slovenije, ko je leta 2006 predal klubske prostore OZVVS. V veteranskem klubu je na ogled stalna zbirka slovenskih vojaških in veteranskih uniform ter razstava vojaških znakov, emblemov, kovancev in značk, ki so jih zbrali člani OZVVS ob rednem delu v Slovenski vojski ali kot zbiratelj.

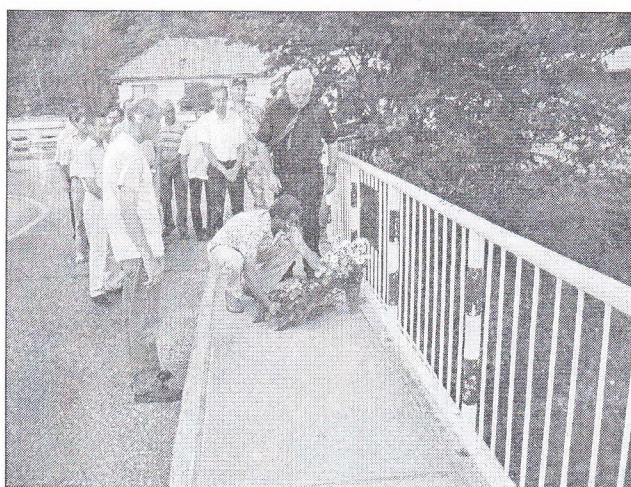
Postavljanje in odkrivanje pomnikov, spominskih plošč in drugih pomnikov, povezanih z dogodki v letu 1990 in 1991, OZVVS šteje med pomembne in uspešne načine krepitve bojvniških tradicij in domoljubja. Do sedaj so pri postavitvi pomnikov sodelovali z Občino Ormož pri postavitvi spominske plošče na mostu v Ormožu in bojnega znaka v grajskem parku v Ormožu ter spominske plošče na mejnem prehodu v Središču ob Dravi. V sodelovanju s Krajevno skupnostjo Kog in z Gasilsko zvezo Ormož ter Prostovoljnimi gasilskimi društvi Vitan – Kog Hermanci, Miklavž in Ormož so postavili pomnik braniteljem meje in gasilcem, ki so v času vojne kljub obstreljevanju iz jugoslovanskih tankov gasili goreče hiše in sodelovali v reševanju imetja iz vojnih požarov.

Pripadnikom Narodne zaščite KS Tomaž v čast so v sodelovanju s KS Tomaž odkrili spominsko ploščo, ki je postavljena na Dom krajanov pri Tomažu.

OZVVS skrbi za večino postavljenih pomnikov, jih zgledno vzdržuje in ureja okolje. Pri tem sodeluje z najbližjimi sosedi, kot na primer v Gomili s Haložanovimi, ki so prijazno odstopili zemljišče za pomnik, in poskrbijo za cvetje, ki je tam zasajeno. Podjetnik Rajko Bukovec iz Presike je v Gomili uredil okolico pomnika, položil tlakovce in lične stopničke.

Slika 1: Pomnik braniteljem meje TO in miličnikom v Središču ob Dravi po odprtju novega mejnega prehoda. (Foto: Boris Vukan)

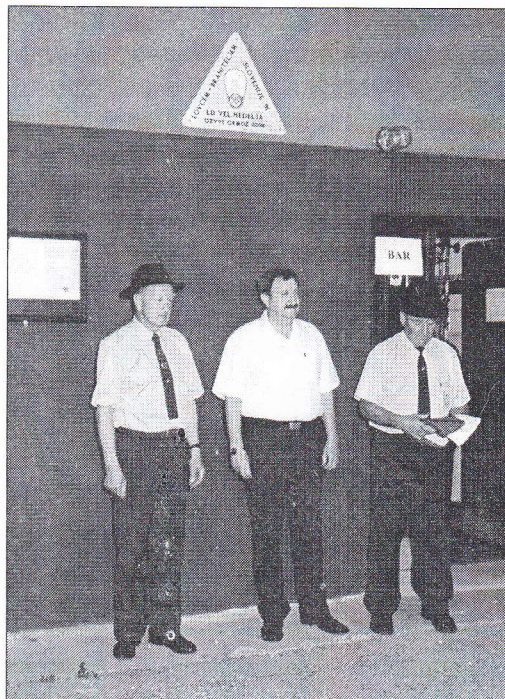

Slika 2: Delegacija OZVVS med polaganjem cvetja k spominski plošči na mostu v Ormožu. (Foto: Boris Vukan)

Slika 3: Predsednik KS Tomaž g. Mirko Cvetko in Zvonko Meško med odkritjem spominske plošče na Domu krajanov pri Tomažu. (Foto: Boris Vukan)

Sodelovanje s poveljstvi in z enotami Slovenske vojske je za OZVVS posebnega pomena, saj s tem veterani ohranjajo stik z vojaško strukturo, ki so ji nekoč pripadali, spremljajo njen razvoj in posodabljanje, na drugi strani pa so deležni pomoči na logističnem in strokovnem področju pri izvajanju načrtovanih aktivnosti. S poveljnikom 72. brigade SV so podpisali listino o sodelovanju in skozi vse leto uresničevali dogovorjene cilje. Prav tako so sodelovali s 37. VTP in z njegovimi EVOJ v Mariboru, Murski Soboti in Slovenski Bistrici. Brez njihovega sodelovanja in logistične podpore bi bilo doseganje načrtovanih ciljev bistveno težje.

Slika 4: Mag. Emiljan Trafela, Miran Fišer in Anton Kace ob odkritju spominske plošče na LD Velika Nedelja. Foto: Boris Vukan.

Spominske plošče braniteljem so trikotne oblike in predstavljajo protioklepno oviro, izdelane so iz belega marmorja, s čimer so v OZVVS želeli poudariti neomadeževanost osamosvojitve in spoštovanje določil mednarodnega prava v spopadih, v katere so bili vključeni pripadniki TO in drugi branitelji Slovenije.

Krepitev ugleda ZVVS

Sodelovanje z županom občine Ormož, Središča ob Dravi in Sv. Tomaža je steklo takoj po vzpostavitvi občinskih vodstev. Županom so predstavili cilje ZVVS, program dela in njegovo uresničevanje. Seznanjanje širše javnosti o delu OZVVS so izvajali z rednim sodelovanjem z medijskimi hišami, ki "pokrivajo" Ormož in širšo regijo (ormoški Radio Prlek, KTV Ormož, Štajerski Tednik, Večer, Radio

Maribor, ...), z lastno spletno stranjo, ki je javnosti in našim članom na voljo na internetnem naslovu http://www.zvvs.si/Ormoz/a_aktivnosti.htm.

Slika 5: Člani OZVVS so ponosni tudi na pomnike velikemu vzorniku generalu Rudolfu Maistru – spominska plošča no Kogu. (Foto: Boris Vukan)

Slika 6: Poveljnik 72. brigade SV podpolkovnik Friderik Škamlec ob podpisu Listine o sodelovanju z OZVVS Ormož. (Foto: Boris Vukan)

Delo kluba Veteran

OZVVS Ormož je 2005. leta s pogodbo z MORS prejelo v uporabo klubske prostore. Junija 2006 je minister za obrambo R Slovenije Karl Erjavec tudi uradno odprl klubske prostore. V nekdanjem skladišču TO občine Ormož so veterani s prostovoljnimi delom in s finančno podporo sponzorjev pripravili zgledne pogoje za klubske dejavnosti.

Leto 2005 in 2006 so porabili za ureditev prostorov, v glavnem pa so zapolnili mesečne načrte s termini za srečanja pripadnikov enot TO, z delom predsedstva OZVVS in uredniškega odbora ter predavanji, ki jih je pripravila ZŠC Ormož.

Fot do klubskih prostorov je bila dolga, na njej pa so

bili veterani iz Ormoža deležni obsežne pomoči in podpore mnogih posameznikov in organizacij: ZVVS je Ormožane podprla ob posredovanju prošnje za dodelitev prostorov na MORS; 37. VTP jim je omogočal uporabo skladišča TO še pred formalno dodelitvijo; prošnji OZVVS za donatorska sredstva in pomoč pri ureditvi prostorov so se odzvali Silvo Zemljčič, Ekoenergetika, Adriatik (Klopotec), Panič Dean TOOLS d.o.o., s.p. Jurkovič; pri urejanju prostorov so bili angažirani člani Ernest Pleh, Stanko Jurkovič, Franci Šulek, Jožek Kralj, Milan Hedžet, Zvonko Meško, Vlado Fras, Boris Vukan, Zdravko Petek, Štabuc, Franc Vojsk.

Za potrebe dela kluba so si pridobili, kupili ali izposodili opremo, s katero ponujajo pestre oblike priložnosti dela v klubu. Tako so se oskrbeli z izjemno obsežnim fondom vojaške strokovne literature. V priročni knjižnici imajo knjižne enote o Slovenski vojski, sodobnih vojaškostrokovnih vprašanjih današnjega sveta, pogledih in organiziranju obrambe v času SFRJ, teme o II. svetovni vojni. Tako med več kot 200 naslovi še tako izbirčni bralci najdejo kaj zase.

Slika 7: Minister za obrambo RS Karl Erjavec med ogledom razstave v veteranskem klubu. (Foto: Boris Vukan)

Ob obisku veteranskega kluba so obiskovalcem na voljo tudi: razstava orožja TO, razstava vojaških kovancev in oznak, informacije o Slovenski vojski in vojaškem poklicu, vaje v razstavljanju pehotnega orožja.

Za načrtovanje dela in skrb za nemoten potek dogodkov v klubu veteranov Ormož skrbi upravnik Borisa Vukan. Klub ponuja 120 kvadratnih metrov uporabne površine, preko 50 sedežev za predavanja ali prostor za sestanek do 30 ljudi.

Skrb za negovanje spomina na delovanje MSNZ

Maja 1990 smo bili izdani, razoroženi in ponižani. Vodstvo slovenske Teritorialne obrambe je ukazalo razorožitev občinskih štabov TO, ki ga je v maju 1990 brez zapletov izvedla JLA. Zdelo se je, da nihče ne nasprotuje razoroževanju Teritorialne obrambe. Pa le ni bilo tako! Ministra za obrambo in notranje zadeve sta sprožila nastanek manevrske strukture narodne zaščite (MSNZ) z nalogo vzpostavitve obrambne strukture, ponovne oborožitve in obrambe Slovenije.

Na območju občin Maribor, Ruše, Pesnica, Lenart, Ptuj, Ormož in Slovenska Bistrica so odločni domoljubi vzpostavili MSNZ za vzhodno štajersko pokrajino kot edini možen izhod iz blokade dela TO, do katere je prišlo po razorožitvi Občinskih štabov TO.

MSNZ je nastala z nalogo organizirati in opremiti bojno silo, na katero se bo lahko naslonila slovenska oblast tudi v primeru izrednih razmer v R Sloveniji, kar je skozi obdobje svojega delovanja v celoti uresničila.

MSNZ je opravila glavne naloge, povezane s tajnim odvzemom orožja TO iz skladišč JLA, z vzpostavitvijo tajnih skladišč orožja in načrtovanjem uporabe enot MSNZ v primeru intervencije JLA. Po nabavi orožja je MSNZ skrbela tudi za skrivna skladišča in redno preseljevanje orožja na skrivne lokacije. Občinski štabi MSNZ so delali na skriven način, kar je bilo doseženo z delitvijo dela in angažiranjem med seboj nepovezanih skupin.

Pokrajinski štab MSNZ za vzhodno Štajersko je v največji tajnosti organiziral in vodil mag Marjan Fekonja, pripadnik stalne sestave ŠTO VŠP. Njegovimi najožji sodelavci, vsi pripadniki stalne sestave, so bili organizatorji MSNZ, in sicer: pomočnik za organizacijo tajnih zvez in poveljevanje – polkovnik Andrej Kocbek, pomočnik za varovanje in organizacijo tajnih operacij – podpolkovnik Gorazd Vidrih, pomočnik za logistično oskrbo in tajna skladišča – podpolkovnik Mihalj Bukovec in namestnik za načrtovanje in poveljevanje – major Marjan Strehar.

V priprave na obrambo pred agresijo JLA so bili vključeni tudi drugi pripadniki stalne sestave Teritorialne obrambe.

MSNZ so v občinah vodili načelniki – organizatorji MSNZ:

V Mariboru polkovnik Venčeslav Ogrinc, v Pesnici polkovnik Vladimir Maher, v Rušah major Anton Sračnik, v Lenartu major Peter Leopold, na Ptujtu major Stanko Žitnik, v Ormožu podpolkovnik Miran Fišer in v Slovenski Bistrici major Marjan Strehar.

Načelniki štabov MSNZ so o načrtih in delovanju občinskih štabov MSNZ sproti in v celoti informirali župane in usklajevali delo s komandirji postaj milice.

MSNZ je delovala v največji tajnosti do oktobra 1990, ko je prešla pod poveljstvo novega RŠTO. MSNZ je »novi« TO prepustila tisoče kosov orožja, do podrobnosti izdelane obrambne načrte in organizacijo enot in štabov, ki je bila prilagojena razpoložljivi količini orožja v posamezni občini.

Ob 15-letnici oblikovanja MSNZ so se spomnili časa, ko so pripadniki MSNZ iz skladišč JLA vzeli orožje TO in omogočili obrambne priprave na območju Občine Ormož. Tako so sodelovali v pripravi regijske prireditve MSNZ v Mariboru, kjer so v sodelovanju s 37. VTP SV pripadnikom MSNZ Ormož vročili priznanja. Spominske znake MSNZ so prejeli Srečko Voršič, Bojan Rajh, Franček Maučič, Darja Majcen, Frančišek Tušak, Tomaž Bolcar, Bojan Bugar, Mirko Novak, Miran Fišer, Franc Bokša, Boštjan Špacapan, Franček Gorak, Jože Korban, Zoran Poš ter posmrtno Marjan Špacapan in Boris Verbančič.

Slika 8: Pripadniki MSNZ Ormož na srečanju v vojašnici generala Maistra v Mariboru. (Fotoarhiv 37. VTP)

OZVVS Ormož se je vključila v program javnih del

OZVVS Ormož je prijavilo program – Lokalni zaposlitveni programi – javna dela za leto 2006, ki je sicer namenjen socialni in delovni vključenosti brezposelnih oseb, dvigu njihove ravni znanja in delovne usposobljenosti, spodbujanju prehoda v redno zaposlitev in razvoju novih delovnih mest v lokalnih skupnostih. S programom so se prijavi na Skupnosti za zaposlovanje in prosili za podporo tudi Občina Ormož, saj se tudi v vrstah veteranov vojne za slovenijo primeri brezposelnosti, med cilji delovanja OZVVS pa je jasno zapisana naloga: pomoč članom ZVVS. Tako smo v dopustniških mesecih oblikovali idejo in na predsedstvu OZVVS sprejeli odločitev za

angažiranje vsaj enega veterana v programu javnih del. Reči je eno, storiti pa drugo. Najprej so morali poiskati podporo, ki jo je župan Občine Ormož zagotovil brez težav, nato pa so iskali način prijave in oblikovali program. Poiskali so veliko sogovornikov, za katere so verjeli, da imajo izkušnje z javnimi deli. Zdelo se je, kot da iščejo šivanko v kopicici sena.

Kmalu so našli pravo pot, pripravili program, ki je bil na Zavodu za zaposlovanje sprejet, in na koncu je prišlo do podpisa pogodbe z Borisom Vukanom za angažiranje v programu, ki so ga imenovali Veteran Ormož. Dogovorili so se, da bo: pomagal pri vzdrževanju veteranskega kluba, pomagal pri urejanju računalniških evidenc in baz podatkov in arhivskega gradiva, sodeloval v organizaciji prostočasnih aktivnosti članov OZVVS Ormož, sodeloval v pripravi razstav in prireditev OZVVS, sodeloval pri informiranju mladih in občanov o vojni za Slovenijo na območju Občine Ormož.

V pripravo programa za izvajanje javnih del so vstopili z zelo jasnimi pričakovanji, tako za OZVVS, Občino Ormož, kakor tudi za udeleženca, to je Borisa Vukana. V OZVVS so izrazili pričakovanje, da bomo z izkušnjo, pridobljeno v programu javnih del, postopoma vzpostavili pogoje za stalno delovno mesto.

Z angažiranjem stalnega upravnika veteranskega kluba so v OZVVS ustvarili razmere za pospešeno urejanje statusnih zadev veteranov, zagotovili so si vpliv na socialne razmere nekaterih udeležencev vojne za Slovenijo in večjo promocijo veteranstva na območju Občine Ormož. Zagotovili so si razmere za izboljšanje prostočasnih aktivnosti veteranov v Ormožu.

Občini Ormož, kot naročniku javnih del, smo zagotovili, da bomo z angažiranjem v programu javnih del krepili ugled Občine Ormož, skrbeli za promocijo dogodkov v vojni za Slovenijo na območju Občine Ormož in sodelovali v urejanju statusnih zadev občanov Ormoža, ki so bili udeleženci priprav in vojne za Slovenijo. V financiranju programa javnih del sodelujeta Zavod za zaposlovanje s 60% in naročnik javnih del Občina Ormož s 40% osebnih prejemkov, vključenih v javna dela.

Medsebojne obveznosti med Zavodom, Občino Ormož – naročnikom – in OZVVS Ormož – izvajalcem programa javnih del – so uredili s pogodbo o izvajanju programa javnega dela za 3 mesece v letu 2006 in za 9 mesecev v letu 2007.

Odmevnejši dogodki v OZVVS Ormož

Razstava vojaških in veteranskih značk (februar 2005)

Motiv za pripravo in postavitev razstave vojaških in veteranskih značk, emblemov in oznak izhaja iz skrbi veteranske organizacije za negovanje in krepitev pozitivnega odnosa do vojne za Slovenijo 1991, s tem pa krepitev domoljubja. Negovanje spoštljivega odnosa do kolektivov, ki so jih med vojno tvorili pripadniki TO in milice, je ob ohranjanju zgodovinskega spomina obrnjen tudi v sedanost, saj sta se po vojni iz teh struktur razvili Slovenska vojska in policija. Nekaj razlogov za pristop k tako obsežni nalogi, kot je razstava značk, je zagotovo tudi v zbirateljski žilici, ki jo v sebi nosi vsak izmed nas, ali pa se v njem zaneti, ko pride v stik s predmeti, simboli in z vrednotami enot, ki smo jim pripadali.

Vojaške oznake so v preteklosti nastale predvsem v podporo vodenju enot na bojiščih, ob tem pa so omogočale prepoznavanje pripadnosti vojaški strukturi. Tako je označevanje vojaških enot in posameznikov iz povsem praktičnih razlogov (slediti praporu in svoji enoti v boju) s časom preraslo v motivacijski pripomoček, s katerim so krepili občutek pripadnosti vojaški enoti, vojaškemu kolektivu in bratstvu, ki se je izgradilo v času služenja vojski. Čut pripadnosti so posamezniki negovali tudi po odhodu iz vojske in kot odsluženi vojaki – veterani obujali spomine na minule čase priprav in obrambe časti cesarjev, kraljev, domovine, Pogosto so s takšnim odnosom krepili ugled armade, ki so ji bili vdani, in poveličevali ideale, za katere so bili pripravljene žrtvovati tudi svoja življenja. Zato ni presenetljivo, da so bile vojaške oznake (prapori, našitki, značke, ...) lično izdelani, da so bili paša za oči. Čez čas, ko tradicija postane vrednota v družbi, ali pa takoj, zaradi zbirateljske vneme, postanejo veteranski in vojaški znaki iskana »roba«.

Skozi razstavo smo se prepričali, da je bilo v Sloveniji od vojne 1991 in oblikovanja lastne vojske in policije oblikovanih zelo veliko različnih znakov, izvezenih našitkov in skovanih značk. Tudi to nam govori, da Slovenci znamo spoštovati bojevniške tradicije in da smo ponosni na svojo pripadnost enotam v katerih smo služili. Predvsem pa, da v spoštovanju bojevniških tradicij nismo sami.

V OZVVS Ormož so se odločili pripraviti razstavo vojaških oznak v skoraj vseh pojavnih oblikah (značke, našitki, kravatne igle, obeski za ključce, spominske plakete in nalepke). Organizatorji so uspeli motivirati zbiratelje, da so izpraznili zaprašene police in čim več zbirk postavili na ogled. Tudi zato, da bi se spomnili svojih enot, prijateljev in idealov, ki so jih družili.

Ormožani so se prvič postavili v vlogo organizatorjev takšne razstave. Organizacijsko plat so zaupali Stanku Jurkoviču in njegovi ekipi v prepričanju, da zmorejo izziv in nam pripravijo zbirateljsko poslastico. Za zagotovitev kar se da bogate in zanimive razstave so organizatorji povabili tudi druge veteranske organizacije, stanovske organizacije, izdelovalce značk in zbiralce vojaških oznak iz vse Slovenije. Uspeli so!

Razstava: Ormožani v vojaških, policijskih in veteranskih uniformah (marec 2005)

OZVVS Ormož je postavilo razstavo Ormožani v vojaških, policijskih in veteranskih uniformah. K oblikovanju razstave so povabili Slovensko policijo, Slovensko vojsko, ZVVS in SEVER, ZSC ter posamezne zbiralce uniform s širšega območja. Cilj: na enem mestu zbrati uniforme, v katerih so Ormožani opravljali svojo vojaško službo v pripravah na vojno in v vojni za Slovenijo 1991 pa vse do današnjih dni.

V osrednje mesto so postavili uniforme, ki so jih nosili branitelji Ormoža v letu 1991 v vrstah TO in milice. Razstavili pa so tudi uniforme, ki so jih Ormožani nosili: kot mladinci prostovoljci in obvezniki na »predvojaški vzgoji«, uniforme vojakov in častnikov enot TO Občine Ormož.

Prav tako smo postavili na ogled miličniško uniformo in zbrali dovolj gradiva, iz katerega je videti njen razvoj v sodobno policijsko uniformo.

Na odprtju razstave je predsednik OZVVS Ormož Miran Fišer poudaril: »Ormožani smo v preteklosti znali nositi vojaško uniformo, ne glede na to, ali smo s tem našli svoj poklic ali pa smo opravljali državljansko dolžnost kot obvezniki. Vselej smo spoštovali pravila službe, a smo tudi znali poslušati glas srca in klic domovine. Tako je bilo tudi leta 1990 in 1991, ko so družbene spremembe napovedovale potrebo po oboroženi obrambi slovenskih hotenj. Ormožani smo na obrambnem in varnostnem področju poklicno in kot obvezniki, skoraj kot en mož, šli v pravo smer. Vrnili smo orožje Teritorialne obrambe, ki ga je JLA prepeljala v svoja skladišča, strnili smo vrste in se pripravili na prihajajočo vojno. Čeprav nismo mogli slutiti, kako hitro in kako močno nas bo zajela vojna vihra, ste pripadniki TO, milice in drugih obrambnih struktur v Ormožu svojo dolžnost opravili zelo dobro in brez nepotrebnih žrtev, enote JLA pa so prebivalcem povzročile veliko materialne škode. Slovenci smo sproti uvajali novo uniformo in oznake ter postali prava obrambna struktura nove države. Čeprav je Ormož izgubil svoj štab TO že pred vojno, smo Ormožani vse bolj prisotni v obrambnih strukturah Slovenske vojske.«

Posebno skrb so organizatorji razstave posvetili zbiranju razstavnega gradiva, ki kaže značilne točke preobrazbe uniform iz jugoslovanskega obdobja v slovenski čas. Pri tem so nazorno poudarili strukture, v katerih so služili Ormožani in Ormožanke. V času tik pred vojno za Slovenijo je bilo v stalni sestavi TO 5 oficirjev, 3 podoficirji, med njimi 2 pripadnici TO. V enote TO je bilo iz rezervne sestave razporejenih nekaj več kot 500 obveznikov, od tega 17 oficirjev, 52 podoficirjev, med njimi tudi ena pripadnica. V JLA je bilo iz Ormoža 9 oficirjev, 6 podoficirjev in 4 vojaki na služenju vojaškega roka ter 2 gojenca vojaških šol. Po osamosvojitvi Slovenije je prisotnost Ormožanov in Ormožank v Slovenski vojski v stalni sestavi Slovenske vojske veliko večja kot pred letom 91. V enotah in poveljstvih Slovenske vojske ter v vojaškem šolstvu je zaposlenih preko 20 častnikov, 18 podčastnikov in podčastnic ter 15 vojakov in vojakinj. Poseben kotiček je bil na razstavi posvečen tistim Ormožanom, ki so s ponosom nosili slovensko vojaško uniformo na mednarodnih misijah v Albaniji, Bosni in Hercegovini, na Cipru in v Afganistanu.

Prav tako so bile na razstavi poudarjene veteranske in stanovske uniforme, ki jih nosijo Ormožani, med njimi tudi uniforme članov ZSC. Posebno mesto so dobile tudi uniforme gasilskih operativcev, angažiranih v reševalnih akcijah ob požarih, ki so jih zanetile enote JLA in kasneje z orožjem ogrožale gasilce pri gašenju in reševanju.

Organizatorji razstave so spoznali, da je zbiranje gradiva za tako obsežno razstavo izjemno naporno in strokovno zahtevno delo, zato so se ob postavitvi omejili na obdobje 1990/91 do 2004. Med zbiranjem gradiva so ugotovili, da se je veliko uniform in drugega gradiva izgubilo, saj je uniforma artikel, ki podleže načelu zadolževanja, torej je to »potrošna roba«, ki jo ob zadolžitvi novega artikla vrnemo ali zavržemo, saj se je izrabila. Vendar se na srečo to ni zgodilo v vseh primerih. Posamezniki so iz različnih razlogov ohranili svoje uniforme in s tem ohranili delček spomina ki so ga s postavitvijo razstave podelili z več kot 600 obiskovalci.

Obisk ministra za obrambo (junij 2006) je velik dogodek, ki se domoljubnim organizacijam, kakršna je OZVVS, zgodi izjemoma. V Ormožu so bili počaščeni s prihodom Karla Erjavca ob odprtju klubskih prostorov OZVVS. Dogodek so skrbno načrtovali dalj časa. Ernest Pleh je skrbel za stike z uradom ministra, Miran Fišer je prevzel nalogo usklajevanja dogodka s poveljnikom 72. brigade Prleškimi društvom GM, PGD Ormož in OZSČ. Tomaž Bolcar je skrbel za likovno razstavo in kulturni program ob odprtju, Bojan Rajh pa je usklajeval potek odprtja.

Ministru Erjavcu so predstavili potek gradnje skladišča TO Ormož in njegov pomen za razvoj MSNZ leta 1990 po razorožitvi TO.

V nagovoru ob odprtju prostorov je minister Erjavec poudaril pomen dogodkov v Ormožu v vojni za Slovenijo 1991 in vlogo pripadnikov ormoških enot TO v obrambi Slovenije. Minister za obrambo in predsednik OZVVS Ormož sta prerezala trak in tako je bil veteranski klub tudi uradno odprt.

Minister si je ogledal postavljeno likovno razstavo Danila Kovačeca in se z njim pogovarjal o vojni in likovnem ustvarjanju. Ogledal si je tudi razstavo slovenskih vojaških odlikovanj, ki so jih za svojo zvesto službo v TO prejeli Ormožani. Z avtorji razstave je spregovoril o Ormožanih, zaposlenih v SV, in njihovem prispevku v mirovnih misijah.

Okrogla miza (junij 2006)

Predstavniki veteranskih, domoljubnih organizacij in gasilskih društev so se pred ministrom za obrambo pogovarjali o sodelovanju s SV in delu na obrambnem področju. V dokaz dobrega sodelovanja so predsednik OZVVS Ormož, poveljnik 72. brigade in predsednik OZŠC Ormož, podpisali listino o sodelovanju. Prisotnost ministra za obrambo je dogodku dala poseben pomen.

Podpis listine o sodelovanju z 72. brigado Slovenske vojske (junij 2006)

V OZVVS Ormož so pred leti vzpostavili tesno sodelovanje z 72. brigado, zato so želeli razmerje postaviti še v formalne okvire. Ob odprtju veteranskega kluba so videli še večje možnosti in potrebo po sodelovanju. S podpisom listine so se zavezali k trajnemu sodelovanju na področju vojaškostrokovnega dela, krepitvi domoljubja in negovanju spomina na ljudi in dogodke v vojni za Slovenijo 1991.

Listino sta podpisala poveljnik 72. brigade, podpolkovnik Friderik Škamlec, in predsednik OZVVS Ormož Miran Fišer.

Likovna razstava (junij 2006)

V veteranskem klubu – galeriji Veteran, kot smo jo poimenovali ob prvih likovnih razstavah, je postavil na ogled svoja likovna dela član OZVVS – veteran Danilo Kovačec.

Danilo Kovačec je udeleženec vojne za Slovenijo, prejemnik bojnega znaka Ormož. Po vojni se je začel ljubiteljsko ukvarjati s slikanjem. Domišljajske risbe Danila Kovačeca spominjajo na netuzemno pokrajino, v kateri se prepletata mračnost brezen obupa in glasnih krikov, verjetno njegovih prvih stvaritev, z

opazno vedrino njegovih z živalmi, rastlinami in z ženskimi akti prepletenimi podobami svetlejše sedanosti. Spogledovanje z verskimi ikonami daje slutiti smer, v katero bodo obrnjene njegove fantazijske podobe v prihodnje. Danila Kovačeca odlikuje odlično poznavanje slikarske obrti, poznavalska uporaba barv in mojstrsko senčenje. Impresivne slike Danila Kovačeca daleč presegajo okvire, v katere jih je postavil na ogled. Verjetno bi bolj prefinjena postavitev potegnila v ospredje še kakšen del globine njegovih slik ali pa je ravno s tako dekoracijo hotel nekaj globine tudi skriti.

Razstava o vojni za Slovenijo na železniški postaji v Ormožu

OZVVS Ormož je 20. aprila 2007 v sodelovanju z vodstvom Železniške postaje Ormož postavila razstavo, ki so j posvetili železničarjem in dogodkom v dneh agresije na Slovenijo 1991. »Med prvimi in najtežjimi dogodki vojne za Slovenijo 1991 na območju Občine Ormož so napadi JLA na Ormoški most in preboj barikade v Središču ob Dravi. Večino dogodkov se je odvijalo v območju železniških objektov, ki so braniteljem služili kot položaji in opora za bojevanje proti občutno premočnemu nasprotniku. Ob tem so železničarji pripadnikom enot TO nudili svojo infrastrukturo za namestitev in predvsem za povezave. Železničarji so se tudi aktivno vključili v obrambna prizadevanja Slovenije, svoj vojni park so postavili v barikade in občutno upočasnili nasprotnika v njegovem naletu na Slovenijo. Z enako odgovornostjo so pravočasno poskrbeli za potnike, sodelavce in opravili vse korake za ohranitev operativne sposobnosti železnice v območju njihove odgovornosti. Iz občudovanja in globokega spoštovanja dejanj, ki so presegala z zakonom in železniškimi pravili predpisano ravnanje zaposlenih, želimo v OZVVS Ormož opozoriti javnost, da so bili železničarji predolgo odrinjeni, krivično pozabljeni,« je v nagovoru ob odprtju poudaril predsednik OZVVS Ormož Miran Fišer. Šef postaje Ormož leta 1991 g Viktor Stajniko je zbranim opisal dan agresije in dneve, ko je bila postaja izpostavljena ognju, ki so ga bruhalo topovi JLA. Spomnil se je vseh ljudi na postaji, ki so z njim delili težave tistega časa ter skrbi, ki jih je imel ob vsaki odločitvi, za katero ni bilo pokritja v splošnih železniških predpisih in načrtih za vojne priprave. Obiskovalci so si ogledali razstavo in se še dolgo zadržali v prijetnem druženju v postajni čakalnici, kjer bo razstava na ogled vse do prvomajskih praznikov.

Obisk v vojašnici generala Maistra ob dnevu Slovenske vojske (maj 2007)

Veterani vojne za Slovenijo Ormož smo se z veseljem

pridružili pripadnikom Slovenske vojske ob praznovanju dneva Slovenske vojske, saj s pripadniki 72. brigade in 37. VTP dobro sodelujemo. Vodstvo vojašnice generala Maistra v Mariboru nas je povabilo v vojašnico in k sodelovanju v programu – tako med tekmovalce kakor tudi med organizatorje. Naš član Jože Korban je bil med organizatorji šahovskega turnirja, Karel Mertik in Zdravko Petek pa sta se pomerila v kuhanju vojaškega golaža. Pripadniki Slovenske vojske so za obiskovalce pripravili vrsto športnih tekmovanj, srečanje motoristov, program za najmlajše, ogled sodobne vojaške tehnike, ... Ob tem smo v vojašnici generala Maistra srečevali izjemno veliko znancev iz Slovenske vojske in iz sosednjih OZVVS. Privoščili smo si krajši klepet in izmenjavo izkušenj o delu v ZVVS. Skratka, v vojašnici je bilo izjemno živahno in domiselno, tako je dan minil, kot bi mignil. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo tudi PGD Ormož, ki nas je prepeljalo v Maribor.

Upokojenci MORS na obisku v veteranskem klubu Ormož (april 2007)

V torek, 22. maja, so se upokojenci MORS odpravili na izlet po Prekmurju in Prlekiji. Na območju Občine Ormož smo jih sprejeli člani OZVVS Ormož in jim predstavili dogodke iz vojne za Slovenijo 1991 v Gomili pri Kogu. Obiskovalcem smo podrobno opisali čas, ko je oklepno mehanizirana enota JLA izgubila dva tanka in se maščevala tako, da je požgala 9 kmetij in streljala na gasilce, ki so prihiteli na pomoč. Upokojenci MORS so si ogledali tudi pomnik, ki ga je OZVVS Ormož postavila braniteljem meje in gasilcem, ki so nesebično posredovali ob vojnih požarih leta 1991, ter se pogovorili z udeleženci teh dogodkov.

V Ormožu smo gostom predstavili dogodke v mestu in na mostu, kjer so enote TO Ormož v spopadu ustavile močno oklepno mehanizirano enoto, ki je prodirala iz Varaždina. Celoten vpogled v priprave na vojno in vojne dogodke, ki so se odvijali na območju Občine Ormož, so gostje dobili ob ogledu muzejske zbirke, posvečene vojni za Slovenijo 1991.

Sprejem veteranov pri županu v Ormožu (junij 2007)

Ob dnevu državnosti je župan občine Ormož Alojz Sok pripravil sprejem za veterane vojne za Slovenijo 1991. Ob tej priložnosti se je zahvalil udeležencem vojne za Slovenijo, ki so leta 1990 in 91 znali in hoteli poslušati svoje srce in so se izpostavili za domovino in pri tem uspeli.

Sprejem pri županu je bil tudi priložnost za podelitev spominskih znakov pripadnikom voda PDD, ki so leta 1990 prejeli orožje na dom in kot enota za posebne

namene zagotavljali visoko stopnjo bojne pripravljenosti Teritorialne obrambe na območju Občine Ormož. Spominski znak so prejeli: Antun Bogadi, Boris Cizerl, Vladimir Fras, Ivan Golob, Matjaž Kociper, Milan Korotaj, Ivan Kuharič, Janko Murad, Tonček Murad, Martin Petek, Franc Puklavec, Ivan Puklavec, Bojan Simonič, Danilo Siviloti, Franc Štrman, Franci Šulek, Marjan Topličar, Dušan Trop, Jožef Trstenjak, Anton Velnar, Boris Vukan. Podeljen je bil tudi spominski znak »štabi TO« Ormožanom, ki so bili razporejeni v 73. ObmŠTO v Ljutomeru. Spominski znak so prejeli: Vito Pajek, Ivo Orešnik, Aleksander Štampar, Ivan Belcl, Franc Fajfar, Marjan Burjan, Božo Jaušovec, Branko Jovanovič, Jožef Kosi, Ciril Bogša.

Spominske znake je podelil poveljnik 37. VTP podpolkovnik Miran Fišer in pri tem poudaril odločnost in hrabrost udeležencev vojne za Slovenijo 1991, kot zgled pripadnikom Slovenske vojske, ki skrbno negujejo bojne tradicije enot in štabov TO 1991. Podpolkovnik Fišer se je zahvalil županu Občine Ormož in veteranom za izjemen prispevek v vojni za Slovenijo 1991 in jim čestital za prejeta odličja ter želel vse najlepše ob dnevu državnosti. Po opravljeni sprejemu in podelitvi priznanj so zbrani veterani vojne za Slovenijo odšli na koncert Orkestra Slovenske vojske v ormoški grad. Srečanje ob dnevu državnosti je pomenilo tudi za druženje in obujanje spominov na čas težkih preizkušenj, spopada z oklepno enoto JLA in srečnega konca.

Slika 9: Orkester Slovenske vojske prvič na odru Ormoškega poletja. (Foto Bojan Rajh)

Koncert Orkestra Slovenske vojske v Ormožu ob dnevu državnosti (junij 2007)

OZVVS Ormož in Občina Ormož sta ob dnevu državnosti zagotovila nastop Orkestra Slovenske vojske na odru »Ormoškega poletja«. Nastop vrhunskih glasbenikov iz Slovenske vojske v Ormožu je podprlo vodstvo Slovenske vojske. Vojaški orkester

je v Ormožu nastopil v popolni sestavi in je pod umetniškim vodstvom magistra Janija Šalamona pripravil izjemen kulturni dogodek. Vojaški glasbeniki so se Ormožanom predstavili z za uho prijetnim programom in vrhunsko izvedbo. Po zaključenem koncertu so veterani OZVVS Ormož povabili vse udeležence v veteranski klub na pogostitev, ki jo je pripravilo 37. VTP Slovenske vojske iz Maribora.

Srečanje veteranov in krajanov v Gomili pri Kogu (julij 2007)

OZVVS Ormož je v sodelovanju s KS Kog in PGD Vitan- Kog, Hermanci in Miklavž pri Ormožu ter 37. VTP Slovenske vojske pripravila tradicionalno srečanje v Gomili pri Kogu. Srečanje pripravljamo v spomin na pripadnike enote TO in prostovoljne gasilce Vitana, Koga, Hermancev, Miklavža, Ormoža in Hardeka ter članov DVD Robadje iz sosednje R Hrvaške, ki so hrabro in nesebično gasili in reševali ob požarih. Požare na 9 kmetijah je zanela oklepna enota JLA, ki je v spopadu s pripadniki TO izgubila 2 tanka, nato pa se je maščevala s požiganjem domačij.

Spominska svečanost se je začela s kulturnim programom, ki so ga pripravili Trobilni kvartet Glasbene šole Ormož, pod vodstvom dirigenta Slavka Petka, pevski zbor Društva upokojencev Kog, pod vodstvom Anice Petek, in humorista Janko Klajnčar ter Jožko Kolarič.

Zbrane je nagovoril predsednik OZVVS Ormož Miran Fišer, ki je obudil spomin na dogodke 2. in 3. julija 1991 v KS Kog se zahvalil pripadnikom enote TO, hrabrim krajanom in nesebičnim gasilcem. Poudaril je tudi potrebo po skrbi za veterane, ki zaradi gospodarskih gibanj v družbi ostanejo brez delovnih mest in virov preživetja, spomnil se je tudi delovnih organizacij, ki so sodelovale v vojni za Slovenijo, in tako kot Tovarna sladkorja Ormož odločilno prispevale k zmagi. Sedaj pa jih v imenu gospodarskega razvoja zapiramo in zanemarjamo, da gre pravzaprav za žive spomenike iz obdobja vojne za Slovenijo. V imenu krajanov KS Kog je udeležence srečanja pozdravil predsednik Krajevne skupnosti Kog Zdravko Hlebec. Slavnostni govornik je bil župan Občine Ormož Alojz Sok, ki je veličino uspeha v vojni za Slovenijo postavil ob bok zgodovinskemu dogodku od Karantanije, razpada avstro-ogrskega cesarstva ter dogodkov prve in druge svetovne vojne. Spomnil je na pripadnike enot TO, takratne milice ter prostovoljne gasilce in dogodke iz vojne za Slovenijo ter poudaril potrebo po ureditvi statusnih zadev veteranov vojne za Slovenijo. Zaslužnim članom za uspešno delovanje OZVVS so podelili plakete. Družinam, ki so leta 1991 na svojih

domovih hranile orožje in pod svojo streho sprejele pripadnike enot TO, so podelili priznanje »slovenska družna«, in sicer: Kerenčičevim s Kajžarja, Pšakovim iz Ormoža, Meškovim iz Svetega Tomaža, Bokševim z Litmerka in družini Fišer iz Sodincev. Letošnjega srečanja v Gomili, ki iz leta v leto postaja vse odmevnejše, se je letos udeležilo preko 400 veteranov, gasilcev in domačinov, ki so jim pripadniki 37. VTP postregli s pravim vojaškim pasuljem, skuhanim v vojašnici Slovenske vojske v Murski Soboti.

Obisk OZVVS Brežice v Ormožu (september 2007)

Člani OZVVS Brežice so obiskali Ormož. V OZVVS Ormož so pripravili program obiska, v katerem so želeli predstaviti Ormož danes in Ormož v času vojne za Slovenijo 1991 ter delo OZVVS Ormož od ustanovitve. Srečanje je steklo gradom v Ormožu, kjer je goste iz Brežic pozdravil predsednik OZVVS Ormož Miran Fišer, nato je vodenje prevzel Boris Vukan s sodelavci. Delavci Muzeja Ormož so obiskovalce popeljali skozi razstavo o vojni za Slovenijo v Ormožu in na ogled drugih zbirk v gradu. Po ogledu muzeja so si gostje ogledali pomembnejše lokacije na območju Občine Ormož, kjer so se odvijali najpomembnejši dogodki vojne za Slovenijo. Goste so povabili tudi v veteranski klub, kjer so jim predstavili delovanje kluba OZVVS Ormož in skozi video film o vojnih dogodkih v Ormožu obudili potek osamosvojitvene vojne leta 91 v Ormožu in okolici. Z Brežičani smo preživeli dan, ki smo ga posvetili obujanju spominov na težke dni iz leta 1991, in poti, ki smo jo veterani prehodili do danes v prizadevanjih za uveljavljanje statusa veterana.

Skrb za zunanjo podobo OZVVS Ormož

Skrb za krepitev ugleda OZVVS Ormož in s tem tudi pripadnost veteranski organizaciji je poudarjeni cilj delovanja. Za doseg tega cilja smo posvetili tudi nekaj skrbi za oblikovanje zunanje podobe članov, ko so angažirani kot veterani, pa tudi zunaj tega. Članom in simpatizerjem so ponudili lično čepico, majico in brezrokavnik, ki jih lahko nosijo na shodih članov, javnih prireditvah ali kjer koli v zasebnem življenju, saj ni sestavni del predpisanega kroja ali veteranske uniforme. Zagotovo je sporočilna vrednost veteranskih simbolov s prepoznavnostjo OZVVS Ormož okrepila popularnost veteranske čepice, ki je izdelana v dveh barvah: modri in zeleni. Spredaj ima izvezen barvni znak ZVVS, pod njim je napis ORMOŽ.

Zelena čepica je namenjena članom OZVVS Ormož, modra pa članom predsedstva, kar je tudi izvezeno na levi strani čepice, na desni pa je ime posameznega člana vodstva. Tako sta poudarjena individualnost in

prepoznavnost posameznih nosilcev odgovornih funkcij v OZVVS.

Majica je temnejše zelene barve z izvezenim barvnim znakom ZVVS, z napisom Ormož. Namenjena je članom in simpatizerjem OZVVS.

Brezrokavnik je peščene barve, s tem smo se želeli izogniti preveč vojaškimi, ribiškimi ali lovskimi rešitvam, ki jih nakazuje obilica različnih žepkov. Na levi zgornji strani je izvezen barvni znak ZVVS, z napisom Ormož. Idejno zasnovano zunanjo podobo je prispeval Boris Vukan, ki je tudi skrbel za korektno izdelavo.

Članom OZVVS Ormož in zbiralcem vojaških ter veteranskih insignij smo v letih 2005 in 2006 ponudili dve znački: spominsko značko OZVVS Ormož, ki smo jo posvetili 15. obletnici vojne za Slovenijo 1991, in člansko značko OZVVS Ormož.

Spominska značka je prispevek k ohranjanju spomina na vojno za Slovenijo 1991 in h krepitvi ugleda OZVVS. Značka je izvedena kot okrogla priponka, premera 28 mm. Na modri podlagi, v odtenku ormoške zastave, z zlato obrobo, sta umeščena enako velika grba: ZVVS in Občine Ormož. V loku nad grboma je izpisano OZVVS ORMOŽ, pod grboma je vodoraven napis 15 LET.

Članska značka ZVVS je 20 mm velika priponka, ki je v osnovi grb ZVVS s polkrožnim napisom ORMOŽ, na modri podlagi v odtenku ormoške zastave. Napis je umeščen v podnožje venca in med puškini kopiti tako, da ne spreminja osnovne podobe grba ZVVS.

Idejno zasnovano obeh značk je pripravil Ernest Pleh, ki je tudi skrbel, da je izdelovalec DVZ Ponikve, d.o.o., sledil predlagani zamisli.

Sklepne misli

Od ustanovitve leta 1996 se je Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Ormož potrdilo kot stanovsko, domoljubno, nestransko, nepridobitno in nevladno društvo. V njem se prostovoljno združujejo udeleženci priprav in vojne za Slovenijo, ne glede na to, ali so v dogodkih za ohranitev samostojne in neodvisne Republike Slovenije v obdobju od 17. maja 1990 do 26. oktobra 1991 sodelovali prostovoljno ali kot obvezniki. V vrste OZVVS se skladno s pravili veteranske organizacije vključujejo posamezniki, ki so bili angažirani: v manevrski strukturi narodne zaščite, v enotah Teritorialne obrambe, v upravnem organu za obrambo, v organih za notranje zadeve, v narodni zaščiti, v gasilskih enotah in štabu civilne zaščite ali pa so bili zaposleni v podjetjih in institucijah, ki so izvajale naloge civilne obrambe.

Značilnosti, ki so povezovale pripadnike enot TO v času vojaške razporeditve, se v veteranski organizaciji niso samodejno potrdile kot vrednota, zaradi katerih bi se večina udeležencev vojne želela včlaniti v ZVVS. Če lahko rečemo, da so bili pripadniki enot TO zadovoljni z vzdušjem v enoti TO, ko so bili razporejeni v male vojaške enote v neposredni bližini doma, ... tega ne najdemo med prevladujočimi motivi za vključevanje v ZVVS. Nekdaj čvrsta pripadnost enoti in zaupanje poveljniku se je po reorganizaciji TO leta 1990 in v letih po vojni nepovratno izgubila. Zagotovo bi lahko našli del odgovora v družbenih spremembah, ki so lojalnost državljanov na področju izpolnjevanja obrambnih dolžnosti izrinili kot vrednoto državljana. Odgovore bi morali iskati tudi v visoki stopnji razočaranja udeležencev vojne nad enostransko prisvojitvijo »vojnih zaslug« - 73. ObmŠTO Ljutomer, v katerem so takoj po vojni pozabili na rezerviste z območja Občine Ormož. Nekaj takšnega je bilo pričakovati, saj nova poveljniška struktura 73. Obm ŠTO ni uspela vzpostaviti pristnih odnosov in zgraditi potrebnega zaupanja s pripadniki TO z območja Občine Ormož.

Več možnosti za izhod iz labirinta neporavnanih računov v preteklosti ima OZVVS, ki se mora odzvati na te izzive s sodobnimi in članom prijaznimi programi ter metodami dela. Pri iskanju svoje vloge je OZVVS našlo nekaj organizacijskih oblik delovanja, ki so blizu interesom veteranov in niso nujno preslikava vojaške organiziranosti iz časa osamosvojitvene vojne. Svojo nalogo sta na tem področju začeli izpolnjevati tudi država in lokalna skupnost. Od ministrstva so prejeli v uporabo veteranski klub, ki je izjemno močna vzpodbuda za delo veteranov. Prav tako so uspeli na natečaju za vključitev v javna dela in imajo na voljo »stalno zaposlenega« veterana, ki ga v celoti financirata država in Občina Ormož. K temu ima OZVVS ob sredstvih iz članarine stalen finančni vir, ko po pogodbi o financiranju deleža z Občinami Ormož, Sveti Tomaž in Središče ob Dravi zagotavlja izvedbo sodobnega in veteranom zanimivega programa dela. Ob tem je OZVVS vzpostavilo dobro sodelovanje s Slovensko vojsko, kar je v veliko pomoč pri večjih prireditvah.

Pisni viri

- Arhiv OZVVS Ormož, Letna poročila predsednika OZVVS od 1995 do 2006.
- Arhiv OZVVS Ormož, Zapisniki zbora veteranov 1995 do 2006.
- Arhiv UO za obrambo Ormož, Poročilo o aktivnostih v obdobju agresije Sekretariata za obrambo občine Ormož, št. 851/38, z dne 01. 08. 1991.
- Kuharič, Ivan: Okrogla miza ZRVS Ormož ob 1. obletnici vojne 1992.
- Poročilo o bojni pripravljenosti TO Občine Ormož za leto 1987.
- Sklep o izbiri programa izvajanja javnega dela, št 563-50/06-1100-4-0884, z dne 12. 09. 2006.
- Spletna stran OZVVS Ormož <http://www.ozvvs-ormoz.zvvs.si/>.
- Statut ZVVS št 3/2000, z dne 21. 12. 2000.
- Zakon o obrambi, ULRS, šte. 82/94, 30. 12. 1994, Ljubljana.

Literatura

- Fišer, Miran, 2004: Ustanovitev Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Ormož. Zgodovinski zapisi 1, Ormož, str. 73–76.
- Švanjcer, Janez, 1993: Obranili domovino. Viharnik, Ljubljana.
- Zemljič, Franc, 2004: Izboljšanje delovanja OZVVS Ormož s prilagajanjem organizacijske in vodstvene strukture. Veteranov zbornik 2004, ZVVS Ormož.

Povzetek

OZVVS Ormož združuje udeležence vojne za Slovenijo 1991 z območja Občin Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž. Skrbijo za socialno statusne zadeve udeležencev vojne, negujejo spomin na obdobje 1990/91 in sodelujemo z organizacijami, ki negujejo domoljubje in imajo pozitiven odnos do braniteljev Slovenije. Pobuda za ustanovitev Območnega odbora je nastala iz hotenja udeležencev vojne po povezovanju in vplivu na vrednotenje dosežkov v vojni. OZVVS išče sodobne in članom prijazne programe dela, ki niso nujno preslikava vojaške organiziranosti iz časa osamosvojitvene vojne. Financiranje dela urejajo z Občinami Ormož, Sveti Tomaž in Središče ob Dravi, kar zagotavlja izvedbo programa dela. Ob tem so vzpostavili dobro sodelovanje s Slovensko vojsko, kar je v veliko pomoč pri večjih prireditvah.